

Euroopa Liidu
Nõukogu

Brüssel, 2. juuli 2019
(OR. en)

10175/19

ECOFIN 633
UEM 233
SOC 483
EMPL 372
COMPET 511
ENV 604
EDUC 317
RECH 350
ENER 354
JAI 714
FSTR 133
REGIO 169

MÄRKUS

Saatja:	Nõukogu peasekretariaat
Saaja:	Alaliste esindajate komitee / nõukogu
Komisjoni dok nr:	9947/19 - COM(2019) 522 final
Teema:	Soovitus: NÕUKOGU SOOVITUS, milles käsitletakse Portugali 2019. aasta riikliku reformikava ja esitatakse nõukogu arvamus Portugali 2019. aasta stabiilsusprogrammi kohta

---

Delegatsioonidele edastatakse eespool nimetatud nõukogu soovitus eelnõu, mis põhineb komisjoni ettepanekul COM(2019) 522 final ning mida on muudetud ja milles on kokku lepitud nõukogu erinevates komiteedes.

NÕUKOGU SOOVITUS,

...

**milles käsitletakse Portugali 2019. aasta riiklikku reformikava ja esitatakse nõukogu arvamus
Portugali 2019. aasta stabiilsusprogrammi kohta**

EUROOPA LIIDU NÕUKOGU,

võttes arvesse Euroopa Liidu toimimise lepingut, eriti selle artikli 121 lõiget 2 ja artikli 148 lõiget 4,

võttes arvesse nõukogu 7. juuli 1997. aasta määrust (EÜ) nr 1466/97 eelarveseisundi järelevalve ning majanduspoliitika järelevalve ja kooskõlastamise tõhustamise kohta,¹ eriti selle artikli 5 lõiget 2,

võttes arvesse Euroopa Parlamendi ja nõukogu 16. novembri 2011. aasta määrust (EL) nr 1176/2011 makromajandusliku tasakaalustamatuse ennetamise ja korrigeerimise kohta,² eriti selle artikli 6 lõiget 1,

võttes arvesse Euroopa Komisjoni soovitusi,

võttes arvesse Euroopa Parlamendi resolutsioone,

võttes arvesse Euroopa Ülemkogu järeldusi,

võttes arvesse tööhõivekomitee arvamust,

võttes arvesse majandus- ja rahanduskomitee arvamust,

võttes arvesse sotsiaalkaitsekomitee arvamust,

võttes arvesse majanduspoliitika komitee arvamust

---

¹ EÜT L 209, 2.8.1997, lk 1.

² ELT L 306, 23.11.2011, lk 25.

ning arvestades järgmist:

- (1) Komisjon võttis 21. novembril 2018 vastu iga-aastase majanduskasvu analüüsi, mis tähistab majanduspoliitika koordineerimise Euroopa poolaasta (2019) algust. Selles võeti nõuetekohaselt arvesse Euroopa Parlamendi, nõukogu ja komisjoni poolt 17. novembril 2017 välja kuulutatud Euroopa sotsiaalõiguste sammast. Euroopa Ülemkogu kiitis 21. märtsil 2019 heaks iga-aastases majanduskasvu analüüsis esitatud prioriteedid. Samuti võttis komisjon 21. novembril 2018 määruse (EL) nr 1176/2011 alusel vastu häiremehhanismi aruande, milles nimetati Portugali ühe liikmesriigina, kelle olukorda tuleb põhjalikult analüüsida. Samal kuupäeval võttis komisjon vastu ka soovitusel euroala majanduspoliitikat käsitleva nõukogu soovitusel kohta, mille Euroopa Ülemkogu kiitis heaks 21. märtsil 2019. Nõukogu võttis 9. aprillil 2019 vastu soovitusel euroala majanduspoliitika kohta³ („euroala 2019. aasta soovitus“), milles esitatakse viis euroala soovitusel („euroala soovitusel“).
- (2) Kuna Portugali rahaühik on euro ning majandus- ja rahaliidu riikide majandused on üksteisega tihedalt seotud, peaks Portugal tagama allpool esitatud soovitusel 1–4 kajastuva euroala 2019. aasta soovitusel täieliku ja õigeaegse täitmise. Eelkõige aitab investeeringutega seotud majanduspoliitika keskendamine kindlaksmääratud valdkondadele ja juhusliku tulu kasutamine valitsemissektori võla vähendamiseks järgida teist euroala soovitusel, mis käsitleb investeeringute toetamist ja puhvrite taastamist. Meetmed, millega vähendatakse tööturu killustatust, parandatakse oskusi ja sotsiaalse turvavõrgu tulemuslikkust, aitavad järgida kolmandat euroala soovitusel, mis käsitleb tööturu ja sotsiaalkaitsesüsteemide toimimist. Regulaatiivse koormuse vähendamise meetmed aitavad järgida esimest euroala soovitusel, mis käsitleb ettevõtluskeskkonda ja tootlikkuse suurendamist euroala tasakaalustamise eesmärgil. Maksejõuetus- ja sissenõudmismenetluste tõhususe suurendamine aitab järgida neljandat euroala soovitusel, mis käsitleb viivislaenude vähendamist.

---

³ ELT C 136, 12.4.2019, lk 1.

- (3) 27. veebruaril 2019 avaldati 2019. aasta aruanne Portugali kohta. Selles hinnati Portugali edusamme nõukogu poolt 13. juulil 2018 vastu võetud riigipõhiste soovitude⁴ täitmisel, varasematel aastatel vastu võetud riigipõhiste soovitude järelmeetmeid ja Portugali edusamme strateegia „Euroopa 2020“ riiklike eesmärkide suunas liikumisel. See sisaldas ka vastavalt määruse (EL) nr 1176/2011 artiklile 5 tehtud põhjalikku analüüsi, mille tulemused avaldati samuti 27. veebruaril 2019. Komisjon järeldas oma analüüsi põhjal, et Portugalis esineb makromajanduslik tasakaalustamatus. Eelkõige põhjustavad netoväliskohustuste suur maht, era- ja valitsemissektori võlg ning viivislaenude suur osakaal tootlikkuse aeglase kasvu tingimustes haavatavust. Jätkuvalt on poliitikalünki, eelkõige viivislaenude vähendamiseks ja ettevõtluskeskkonna parandamiseks kavandatud meetmete rakendamisel. Jälgida tuleb mitme reformikava (sealhulgas eelarve- ja struktuurireformid riigi rahanduse jätkusuutlikkuse parandamiseks) vastuvõtmist ja rakendamist.
- (4) Portugal esitas 30. aprillil 2019 oma 2019. aasta riikliku reformikava ja 2019. aasta stabiilsusprogrammi. Selleks et võtta arvesse kõnealuste dokumentide omavahelisi seoseid, hinnati neid ühel ja samal ajal.

---

⁴ ELT C 320, 10.9.2018, lk 92.

- (5) Asjaomaseid riigipõhiseid soovitusi on võetud arvesse Euroopa struktuuri- ja investeerimisfondide 2014.–2020. aasta programmide koostamisel. Nagu on ette nähtud Euroopa Parlamendi ja nõukogu määruse (EL) nr 1303/2013⁵ artikliga 23, võib komisjon juhul, kui on vaja toetada asjaomaste nõukogu soovitude rakendamist, nõuda, et liikmesriik vaataks läbi oma partnerluslepingu ja asjaomased programmid ning teeks nende muutmise ettepanekud. Suunistes, kuidas rakendada meetmeid Euroopa struktuuri- ja investeerimisfondide tõhususe sidumiseks usaldusväärse majandusjuhtimisega, esitas komisjon täiendavad üksikasjad selle kohta, kuidas ta kõnealust sätet kavatseb kasutada.
- (6) Portugali suhtes kohaldatakse praegu stabiilsuse ja kasvu pakti ennetuslikku osa ja võlareeglina seotud üleminekukorda. 2019. aasta stabiilsusprogrammi kohaselt kavatseb Portugal saavutada 2019. aastal valitsemissektori nominaalse eelarvepuudujäägi 0,2 % sisemajanduse koguproduktist (SKP) ning 2020. aastal eelarveülejäagi 0,3 % SKPst ja jõuda 2022. aastaks eelarveülejäagini 0,7 % SKPst. Need plaanid kajastavad ainult osaliselt pankade toetamise meetmeid alates 2020. aastast, mis võivad eelarvepuudujääki suurendada. Ümberarvutatud struktuursest eelarvepositsioonist nähtub, et keskpika perioodi eelarveeesmärk, milleks on nüüd tasakaalus struktuurne eelarvepositsioon alates 2020. aastast (2019. aasta eesmärk oli struktuurne eelarveülejäak 0,25 % SKPst), kavatsetakse saavutada 2020. aastal. 2019. aasta stabiilsusprogrammi kohaselt peaks valitsemissektori võla suhe SKPsse olema 2019. aastal 118,6 %, 2020. aastal 115,2 % ja 2022. aastal oleks suhe 103,7 %. Nende eelarveprognooside aluseks olev makromajanduslik stsenaarium on 2019. ja 2020. aasta puhul usutav ning järgmiste aastate puhul soodne. Meetmeid, mida on vaja kavandatud eelarvepuudujäägi eesmärkide saavutamiseks alates 2019. aastast, ei ole aga piisavalt täpsustatud.

---

⁵ Euroopa Parlamendi ja nõukogu 17. detsembri 2013. aasta määrus (EL) nr 1303/2013, millega kehtestatakse ühissätted Euroopa Regionaalarengu Fondi, Euroopa Sotsiaalfondi, Ühtekuuluvusfondi, Euroopa Maaelu Arengu Euroopa Põllumajandusfondi ning Euroopa Merendus- ja Kalandusfondi kohta, nähakse ette üldsätted Euroopa Regionaalarengu Fondi, Euroopa Sotsiaalfondi, Ühtekuuluvusfondi ja Euroopa Merendus- ja Kalandusfondi kohta ning tunnistatakse kehtetuks nõukogu määrus (EÜ) nr 1083/2006 (ELT L 347, 20.12.2013, lk 320).

- (7) 2019. aasta stabiilsusprogrammis ei anta teavet selle kohta, millist mõju avaldavad eelarvele erakorralised kulud, mis on seotud ennetavate meetmetega, mida 2017. aasta ulatuslike metsa- ja maastikupõlengute järel võetakse riigi territooriumi kaitsmiseks selliste põlengute eest. 9. mai 2019. aasta kirjas andsid Portugali ametiasutused siiski piisavaid tõendeid selliste täiendavate eelarvekulude ulatuse ja laadi kohta. Eelkõige on kirjas märgitud, et 2018. aasta eelarve täitmine kajastab erakorralisi kulusid mahus ligikaudu 0,04 % SKPst, mis on seotud ennetavate meetmetega riigi territooriumi kaitsmiseks metsa- ja maastikupõlengute eest. 9. mai 2019. aasta kirjas on esitatud ühekordseteks meetmeteks liigitatud hädaolukordade ohjamise kulud ja ennetamise kulud. Kuna need kulud on laadilt omavahel seotud ja seotud otse 2017. aasta ulatuslike metsa- ja maastikupõlengutega, võib metsa- ja maastikupõlengute ennetamise kulude erikäsitlemist pidada „ebatavalise sündmuse klausli“ kohaldamiseks. Komisjoni hinnangul ulatusid ennetavate meetmetega seoses lubatud lisakulud 2018. aastal 0,04 %-ni SKPst. Määruse (EÜ) nr 1466/97 artikli 5 lõike 1 ja artikli 6 lõike 3 sätted võimaldavad nende lisakuludega arvestada, sest pretsedenditult ulatuslikud metsa- ja maastikupõlengud on ebatavalised sündmused, nende mõju Portugali riigi rahandusele on märkimisväärne ning jätkusuutlikkust ei seataks ohtu, kui lubatakse ajutist kõrvalekaldumist keskpika perioodi eelarve-eesmärgi saavutamiseks nõutavast kohandamiskavast. Seepärast on nende lisakulude arvesse võtmiseks keskpika perioodi eelarve-eesmärgi poole liikumiseks nõutavat kohandust 2018. aasta puhul vähendatud.
- (8) 13. juulil 2018 soovitas nõukogu Portugalil tagada, et valitsemissektori esmaste netokulude⁶ nominaalne kasvumäär ei ületaks 2019. aastal 0,7 %, mis vastab aastasele struktuursele kohandusele 0,6 % SKPst. Komisjoni 2019. aasta kevadprognoosi kohaselt on oht, et 2019. aastal kaldutakse soovitatud kohandusest oluliselt kõrvale.

---

⁶ Valitsemissektori esmased netokulud saadakse, kui valitsemissektori kogukuludest arvatakse maha intressikulud, liidu programmidele tehtavad kulutused, mis kaetakse täielikult liidu fondide tuludest, ja kaalutusõigusevälised muudatused töötuskindlustushüvitise kuludes. Valitsemissektori rahastatud kapitali kogumahutused põhivarasse on jaotatud nelja aasta peale. Kaalutusõigusel põhinevad tulumeetmed või õigusaktide kohane tulude suurendamine arvatakse sisse. Ühekordsed tulu- ja kulumeetmed arvatakse välja.

- (9) Portugal peaks 2020. aastal oma keskpika perioodi eelarve-eesmärgi saavutama, võttes arvesse lubatud ajutisi kõrvalekaldeid, mis on seotud ebatavaliste sündmustega. Komisjoni 2019. aasta kevadprognoosi kohaselt on see kooskõlas valitsemissektori esmaste netokulude maksimaalse nominaalse kasvumääraga 1,5 %, mis vastab aastasele struktuursele kohandusele 0,5 % SKPst. Komisjoni 2019. aasta kevadprognoosi kohaselt ja eeldusel, et poliitikat ei muudeta, on oht, et 2020. aastal kaldutakse sellest nõudest märkimisväärselt kõrvale. Samal ajal prognoositakse, et Portugal järgib 2019. aastal võlareeglina seotud üleminekukorda, sest aastane lubatud kõrvalekalle on 0,25 %; esmapilgul ei prognoosita aga, et ta järgiks võlareeglina seotud üleminekukorda ka 2020. aastal. Üldiselt on nõukogu seisukohal, et alates 2019. aastast tuleks võtta stabiilsuse ja kasvu pakti nõuete täitmiseks vajalikke meetmeid. On oluline, et juhuslikke tulusid kasutataks valitsemissektori võla suhtarvu edasiseks alandamiseks.

(10) Portugali riigi rahanduse jätkusuutlikkuse parandamine sõltub jätkuvast majanduskasvu soodustavast eelarve konsolideerimisest. Kuid riigi rahanduse kvaliteeti on võimalik parandada ning kulud saab muuta rohkem majanduskasvu soodustavaks investeeringute toetamise kaudu (vt allpool). Avaliku sektori investeeringud, mis 2018. aastal suurenesid, on liidu tasemega võrreldes siiski väga madalal tasemel ning pidevalt valitsuse eesmärkidest väiksemad. Kohustuste kontrollimise seaduse jõustamine, eelarveraamistiku seaduse range ja õigeaegne rakendamine ning pidevad ratsionaliseerimiseks tehtavad jõupingutused on jätkuvalt äärmiselt olulised, et parandada kulude kontrolli ja muuta kulutused tõhusamaks. Hiljuti teatavates sektorites eraldi tehtud altpoolt üles suunatud kuluanalüüsidega kaasnes kokkuvõttes piiratud kokkuhoid. Selleks et tõhusust rohkem suurendada, peaksid kuluanalüüsid muutuma Portugalis eelarveraamistiku tavaliseks osaks. Lisaks on endiselt vaja põhjalikumaid reforme tõhususe suurendamiseks ja üldiste kulude piiramist käsitlevat selget lähenemisviisi, mis oleks suunatud ülevalt allapoole. See peaks toetuma suures osas avaliku halduse reformi strateegiale, mille eesmärk on viia avaliku sektori töötajate määr kooskõlla tõhusate teenuste osutamise vajadusega ning mis hõlmab töötajate ümberjaotamise ja ümberõppe toetamist, individuaalsete tulemuste edendamist ning avaliku teenistuse atraktiivsuse suurendamist kõrge kvalifikatsiooniga töötajate jaoks.

- (11) Portugali rahandusele avaldavad pidevalt survet ebasoodsad demograafilised trendid, eelkõige rahvastiku vananemine, ja sellel on negatiivsed tagajärjed eelkõige pensioni- ja tervisesüsteemide jätkusuutlikkusele. Varasemad reformid küll parandasid pensionisüsteemi pikaajalist jätkusuutlikkust, kuid käimasolev eripensionide suurendamine ja ennetähtaegselt pensionile jäämise reformid on toonud kaasa pensionikulude täiendava suurendamise, mis lisandub vananemisest tingitud aluseks olevale kasvutrendile. Kui piisavaid kompensatsioonimeetmeid ei ole, võib see negatiivselt mõjutada pensionisüsteemi üldist jätkusuutlikkust. Tervisesektoris edendati 2018. aastal jätkuvalt kulutõhusust, muu hulgas keskse hankimise ning geneeriliste ja sarnaste bioloogiliste ravimite suurema kasutamise kaudu. Samal ajal on haiglatel püsivad suured võlgnevused, mis tulenevad ebapiisavast eelarve planeerimisest ja rakendamisest ning raamatupidamisarvestuse kontrolli ja juhtimistavade puudustest. Haiglate võlgnevuste ajutine vähenemine 2018. aastal oli tingitud peamiselt suurtest erakorralistest võlgnevuste likvideerimise meetmetest. Uue 2019. aasta programmi eesmärk on tegeleda haiglate võlgnevustega struktuurselt, võttes kasutusele uue riiklike haiglate juhtimise mudeli ja suurendades oluliselt nende aastaeelarvet. See, kas programmiga suudetakse aeglustada haiglate võlgnevuste kogunemist lühikeses perspektiivis ja jõuda sel moel nende üldise mahu struktuurse vähendamiseni, sõltub peamiselt programmi õigeaegselt ja tulemuslikult elluviimisest.
- (12) Riigi omanduses olevate ettevõtete netotulu suurendamine ja võla vähendamine aitaks muuta Portugali rahanduse jätkusuutlikumaks. Ametiasutuste kava järgi peaks riigi omanduses olevate ettevõtete netotulu tervikuna jõudma tasakaalu lähedale 2019. aastal, mis tähendab viivitust võrreldes varasemate teadaannetega, mille kohaselt oli see eesmärgiks juba 2018. aastal. Peale selle lükkusid edasi meetmed algsete tegevuskavade järgimise tagamiseks ning jõupingutused õigeaegsema, läbipaistvama ja põhjalikuma järelevalve kindlustamiseks ning parandusmeetmeid – kui need on olnud vajalikud – on võetud vähe. Eelkõige ei ole tagatud piisavat eelnevat läbipaistvust, kui riigi omanduses olevaid ettevõtteid rahastatakse rekapiitalseerimise ja laenude kaudu.

- (13) Kuigi tööturu killustatuse vähendamiseks rakendatakse mõningaid meetmeid, nagu tööinspektsiooni tõhustamine ja avalikus sektoris ebakindlas töösuhtes töötajate integreerimise programmi käivitamine, on ajutiste töötajate osakaal Portugalis liidu keskmisest suurem. Valitsuse, tööandjate ja töötajate esindajate kokku lepitud konkreetsemaid meetmeid, mille eesmärk on tööturu killustatuse ja ebakindluse vähendamine ning kollektiivlääbirääkimiste edendamine, ei ole parlament veel heaks kiitnud ja asjaomaseid õigusakte ei ole.
- (14) Paranenud tööturu tingimused on toonud kaasa selle, et vaesuse või sotsiaalse tõrjutuse ohus on vähem inimesi. Sellest paranemisest hoolimata on sissetulekute ebavõrdsus endiselt suur ja sotsiaalsiirete mõju vaesuse vähendamisele on piiratud. Kuigi sissetulekute ebavõrdsus on Portugalis vähenemas, on see ikka liidu keskmisest märkimisväärselt suurem. Miinimumsissetuleku skeem on piisavuse poolest üks liidu kehvematest ja selle tagatav sissetulek moodustab riigi vaesuspiirist ainult 40 %. Kui muudatusi ei tehta, võivad sotsiaalsiirded, mille tulemuslikkus on väike, tulevikus majanduskasvu aeglustumise korral suure surve alla sattuda, mõjutades eelkõige haavatavaid inimesi.
- (15) Töötajate madal kvalifikatsioon pärsib investeringuid ja tootlikkuse kasvu. 25–64aastaste hulgas on madal haridustase ligikaudu 50 %-l, mis on liidu 2018. aasta keskmisest (22 %) tunduvalt kõrgem näitaja. Ettevõtjate andmetel on kvalifitseeritud töötajate vähene kättesaadavus oluline investeerimistakistus. Eelkõige täiskasvanuhariduses on ruumi madala kvalifikatsiooniga inimeste (kelle osalus koolitustes on liidu keskmisest väiksem) suuremaks kaasamiseks ja töötajate koolitamiseks mõeldud sihipärase riiklike stiimulite laiendamiseks väikestele ja keskmise suurusega ettevõtjatele. Eraldi probleem on digioskused: 50 %-l Portugali elanikkonnast ei ole elementaarseid digioskusi, liidu keskmine on aga 43 %. Investeringud haridusse ja koolitusse, sealhulgas taristusse, on tööalase konkurentsivõime ja sotsiaalse liikuvuse parandamisel otsustava tähtsusega.

- (16) Kõrghariduse omandanute arvu tõstmiseks rakendatakse kõrgkooliõppesse astumise edendamise meetmeid, nagu stipendiumide märkimisväärne suurendamine. Portugalis on 30–34aastaste hulgas kõrgharidus 33,5 %-l, mis on endiselt liidu keskmisest (40,7 %) väiksem näitaja. Väikese osakaalu püsimisel, eelkõige info- ja kommunikatsioonitehnoloogia, loodusteaduste, matemaatika ja statistika valdkonnas, võib olla negatiivne mõju Portugali tootlikkuse kasvule ja innovatsioonisuutlikkusele. Valitsus üritab probleemi lahendada nendel erialadel õppekohtade arvu suurendamise ja kõrgharidussüsteemi läbivaatamise teel, kuid siiski on vaja teha rohkem jõupingutusi.
- (17) Finantssüsteemis püsib suhteliselt kõrge viivislaenude suhtarv: 9,4 %. Enamik panku tegid viivislaenude vähendamise eesmärgi täitmisel siiski olulisi edusamme ning viivislaenude üldine maht vähenes 50 % võrra 2016. aasta juunis olnud haripunkti ja 2018. aasta detsembri vahel. Probleemsete varade järelturg elavnes, samal ajal kui pangad kiirendasid mahakandmisi ja viivislaenude paranemist. Viivislaenudest moodustavad jätkuvalt stabiilselt suure osa (65 %) äriühingute viivislaenud. Ametiasutused on viinud viimastel aastatel ellu mitu õigus- ja institutsioonilist reformi, mis puudutasid maksejõuetust ja võlgade sissenõudmist. Maksejõuetusmenetluste keskmine kestus on endiselt pikk ja pooleliolevate kohtuasjade arv püsib suur. Õigus- ja kohturaamistikud mõjutavad tugevalt sissenõudmise protsessi ja tagatise tõhusa realiseerimise väljavaateid. Sissenõudmismenetluste pikk keskmine kestus kahjustab hindu, mida turul probleemsete varade suhtes kohaldatakse.

- (18) Haldamise lihtsustamise reformid piirduvad peamiselt menetluste paberivabaks muutmise ja ühekordsuse põhimõtte üldise rakendamisega. Halduse ajakohastamisel tehtavate jõupingutustega peaks kaasnema põhjalikum haldamise lihtsustamine. Esmajärjekorras tuleks eelkõige vähendada nende dokumentide arvu, mida tuleb esitada, ning asendada autoriseerimisskeemid lihtsate deklaratsioonidega kohaldatavatele tingimustele vastavuse kohta, või kui tegemist on tundlikumate sektoritega, lihtsustada lubade andmist otsuse tegemiseks kuluva aja lühendamise ja vaikiva nõusoleku põhimõtte kasutuselevõtmise kaudu. Teatavate sektorite puhul on menetluste lihtsustamine jätkuvalt puudulik. Endiselt on ülemääraseid halduskulusid, eelkõige ehitussektoris. Lisaks pärsivad konkurentsi riigihangete planeerimise ja jälgimise puudused. Riigihangete toimimist saaks parandada, kui võetaks kasutusele struktureeritud ja kvantifitseeritud planeerimine ja tagataks rangem lepingute täitmise järelevalve. Kuigi otselepingute arv vähenes aastatel 2017–2018 märkimisväärselt, kasutatakse neid siiski endiselt palju.
- (19) Portugal on teinud finantsabi programmi raames jõupingutusi, et vähendada regulatiivset koormust rangelt reguleeritud kutsealade puhul, eelkõige 2013. aasta raamseaduse kehtestamisega. Mõnel juhul see protsess aga peatati või isegi pöörati tagasi üksikute kutsealade määruste vastuvõtmise ja konsolideerimisgruppide keelu kehtestamisega. Püsivad ettevõtjate ja kutsealaste teenuste suhtes kohaldatavad regulatiivsed ja halduspiirangud, mis paneb muretsema konkurentsi, hinnataseme, innovatsiooni ja teenuste kvaliteedi pärast. Seni ei ole välja kuulutatud ühtki reformikava, mis oleks vastuseks komisjoni soovitudele kutsealaste teenuste reguleerimise kohta või Majanduskoostöö ja Arengu Organisatsiooni (OECD) 2018. aasta konkurentsi analüüsile, milles käsitleti Portugali eneseregulatsiooniga kutsealasid (koostöös Portugali konkurentsiasutusega).

- (20) Ettevõtjate rahastamisele juurdepääsemise tingimused on viimastel aastatel paranenud ja nende ettevõtjate osatähtsus, kelle arvates on juurdepääs rahastamisele peamine investeerimist takistav asjaolu, on nüüd ELi keskmisega kooskõlas. Portugali ametiasutused käivitasid selles valdkonnas mitu algatust, nagu programm „Capitalizar“ ja muud teatavat liiki äriühingutele või sektoritele suunatud programmid, ning tugevdasid neid. Portugali ettevõtjad tuginevad investeringute rahastamisel siiski suuresti enda omavahenditele ning kõrge tootlikkusega ettevõtjateni jõuab ebapiisav kogus pangalaenusid. Töötaja kohta investeeritud kapitali madal tase kujutab endast suurt takistust Portugali majanduse tootmisstruktuuri ajakohastamisele. Selles kontekstis on oluline, et tootlikud investeringud suureneksid ja et neid suunatakse järg-järgult ümber kasvupotentsiaaliga ettevõtjatesse ja suure tootlikkusega sektoritesse. Kuigi viimastel aastatel on suurenenud muude rahastamisallikate – nagu riski- ja omakapital – osatähtsus, on see liidu keskmisest tunduvalt väiksem.
- (21) Kohtusüsteem on muutumas tõhusamaks, kuid seisab jätkuvalt silmitsi kriitiliste probleemidega, pidades silmas, et menetlused on pikad ja pooleliolevaid kohtuasju palju, eelkõige haldus- ja maksukohtutes. Jätkuvalt tehakse jõupingutusi korruptsiooni vähendamiseks, kuid selle ärahoidmine on endiselt keeruline, sest puudub koordineeritud strateegia ja vastutusalad on killustatud.
- (22) Investeerimine teadus- ja arendustegevusse elavnes taas hiljuti, kuid ei ole piisav Portugali riikliku teadus- ja innovatsioonisüsteemi ajakohastamiseks. See osa SKPst, mille ulatuses tehakse kulutusi teadus- ja arendustegevusele, kasvas hiljuti pärast mitmeaastast vähenemist ja 2017. aastal oli ettevõtjate teadus- ja arendustegevuse intensiivsus avaliku sektori omast veidi suurem. Vähe edusamme on tehtud Portugali majandusstruktuuri ajakohastamisel, et suurendada kõrgtehnoloogilise tootmise sektorites ja teadmispõhiste teenuste puhul lisandväärtust. Kui edendatakse investeerimist immateriaalsesse varasse, sealhulgas teadus- ja arendustegevusse, aga ka juhtimisoskustesse, finantskirjaoskusesse ja digioskustesse, et ettevõtjad saaksid kasvada, suurendada oma innovatsioonisuutlikkust ja siseneda eksporditurgudele, annab see Portugalile märkimisväärse potentsiaali investeringute ja tootlikkuse kasvu kiirendamiseks.

- (23) Ebapiisavate mere- ja raudteeühenduste tõttu on ekspordile orienteeritud ettevõtjatel keeruline ühtse turu potentsiaali täielikult ära kasutada. Portugal on oma geograafilise asukoha tõttu mereteede, eriti Atlandi-üleste teede puhul loomulik sisenemiskoht. Kui uutesse konteinerterminalidesse Sinesis (Vasco da Gama terminal), Leixõesis ja Barreiros tehtaks õigel ajal investeeringuid ja Portugali muudes peamistes sadamates (Viana do Castelo, Leixões, Aveiro, Figueira da Foz ja Setúbal) käimasolevad investeerimisprojektid viidaks lõpule, suureneks nende sadamate veoste käitlemise suutlikkus. Mis puudutab ühendusi Hispaaniaga (nii ida-lääne kui ka põhja-lõuna koridor), siis raudteid kasutatakse endiselt liiga vähe. Kui töötataks välja põhjalik Pürenee poolsaare kava, mis sisaldaks selliste vahepealsete etappide, terminalide ja ühenduste kindlaksmääramist, mida on vaja ajakohastatud Hispaania võrgu kasutamiseks ja Rahvusvahelise Raudteeliidu rööpmelaiuse kasutamise edendamiseks, parandaks see Portugali tulemusi rahvusvahelise raudteeveo alal.
- (24) Investeeringud ressursitõhususse ning kliimamuutuste leevendamisse ja nendega kohanemisesse aitaksid saavutada pikaajalise jätkusuutliku kasvu. Portugalis esineb jätkuvalt probleeme kliimamuutuste kahjuliku mõju, nagu üleujutused ja metsapõlengud, ennetamisel. 2020. aasta energiatõhususe eesmärgi täitmisega on raskusi ning viimased andmed 2017. aasta kohta näitavad, et energia tarbimine on suurenenas. Hoonete energiatõhususe suurendamiseks ja ettevõtjate energiatarbimise vähendamiseks on veel palju arenguruumi. Parem piiriülene energiaühendus võib suurendada konkurentsi ja edendada taastuvenergia kasutamist.
- (25) Liidu vahendite kavandamine ajavahemikuks 2021–2027 võib aidata kõrvaldada mõningad soovitud nimetatud puudused, eelkõige 2019. aasta riigiaruande D lisas käsitletud valdkondades. See võimaldaks Portugalil kõnealuseid vahendeid asjaomaste sektorite puhul võimalikult hästi kasutada, võttes arvesse piirkondlikke erinevusi ja äärepoolseimate piirkondade erilist olukorda. Selle investeeringu edu tagamiseks on oluline suurendada riigi haldussuutlikkust kõnealuste vahendite haldamisel.

- (26) Komisjon on Euroopa poolaasta (2019) raames Portugali majanduspoliitikat põhjalikult analüüsinud ja avaldanud selle tulemused 2019. aasta riigiaruandes. Ta on hinnanud ka 2019. aasta stabiilsusprogrammi, 2019. aasta riikliku reformikava ja varasematel aastatel Portugalile esitatud soovitude järelmeetmeid. Komisjon ei ole arvesse võtnud mitte üksnes nende asjakohasust Portugali eelarve- ja sotsiaalmajanduspoliitika jätkusuutlikkuse seisukohast, vaid ka vastavust liidu õigusnormidele ja suunistele, pidades silmas vajadust tugevdada liidu üldist majandusjuhtimist, andes riigi tulevastes otsustesse liidu tasandi panuse.
- (27) Võttes arvesse kõnealust hindamist, on nõukogu 2019. aasta stabiilsusprogrammi läbi vaadanud ja tema arvamus⁷ kajastub eelkõige allpool esitatud soovitus 1,
- (28) Nõukogu on komisjoni põhjalikust analüüsist ja kõnealusest hindamisest lähtudes 2019. riikliku reformikava ja 2019. stabiilsusprogrammi läbi vaadanud. Määruse (EL) nr 1176/2011 artikli 6 alusel antud nõukogu soovitused kajastuvad allpool esitatud soovitudes 1–4. Need soovitused aitavad järgida ka euroala 2019. aasta soovitusi, eelkõige euroala esimest, teist ja neljandat soovitust. Soovitus 1 osutatud eelarvepoliitilised meetmed aitavad muu hulgas tegeleda valitsemissektori suure võlaga seotud tasakaalustamatusega,

SOOVITAB Portugalil võtta 2019. ja 2020. aastal järgmisi meetmeid:

1. Saavutada 2020. aastal keskpika perioodi eelarve-eesmärk, võttes arvesse lubatud ajutisi kõrvalekaldeid, mis on seotud ebatavaliste sündmustega. Kasutada juhuslikke tulusid, et vähendada kiiremini valitsemissektori võla suhet SKPsse. Parandada riigi rahanduse kvaliteeti, seades prioriteediks majanduskasvu soodustavad kulutused, tugevdades samal ajal üldist kulude kontrolli, ning kulutõhususe ja adekvaatse eelarvestamise, keskendudes eelkõige haiglate võlgnevuse püsivale vähendamisele. Parandada riigi omanduses olevate ettevõtete finantsjätkusuutlikkust, tagades samal ajal õigeaegsena, läbipaistvama ja põhjalikuma järelevalve.

---

⁷ Vastavalt määruse (EÜ) nr 1466/97 artikli 5 lõikele 2.

2. Võtta vastu meetmed tööturu killustatuse vähendamiseks. Parandada elanikkonna oskuste taset, eelkõige digikirjaoskust, muu hulgas viies täiskasvanuhariduse tööturu vajadustega rohkem kooskõlla. Suurendada kõrghariduse omandanute arvu, eelkõige teaduse ja infotehnoloogia valdkonnas. Parandada sotsiaalse turvavõrgu tulemuslikkust ja piisavust.
3. Keskenduda investeringutega seotud majanduspoliitikas teadusuuringutele ja innovatsioonile, raudteetranspordile ja sadamataristule, üleminekule vähese CO₂-heitega majandusele ja energiasüsteemi ümberkujundamisele ning energiaühenduste laiendamisele, võttes arvesse piirkondlikke erinevusi.
4. Võimaldada viivislaenudega seotud tagatise kiiremat sissenõudmist, suurendades maksejõuetus- ja sissenõudmismenetluste tõhusust. Vähendada ettevõtjate haldus- ja regulatiivset koormust, eelkõige vähendades sektoripõhiseid tegevusloa andmise tõkkeid. Töötada välja tegevuskava rangelt reguleeritud kutsealade piirangute vähendamiseks. Suurendada haldus- ja maksukohtute tõhusust, eelkõige lühendades menetluste kestust.

Brüssel,

Nõukogu nimel

eesistuja
